

СНЦ
"ИНИЦИАТИВА
ЗА РАВНИ
ВЪЗМОЖНОСТИ"

КАК ДА ПРОТИДЕЙСТВАМЕ НА ОМРАЗНАТА РЕЧ В ОНЛАЙН МЕДИИТЕ

ИНФОРМАЦИОННА
БРОШУРА

Финансирано от
Европейския съюз

*“Всичко, което е нужно,
за да триумфира злото,
е добрите хора
да не правят нищо”*

Едмънд Бърк

КАК ДА ПРОТИДЕЙСТВАМЕ
НА ОМРАЗНАТА РЕЧ
В ОНЛАЙН МЕДИИТЕ

Диян Данков
Даниела Михайлова

София, 2023

© Сдружение “Инициатива за
равни възможности”

ISBN 978-619-92159-4-4 (мека подвързия)
ISBN 978-619-92159-5-1 (e-book PDF)

Съдържанието на тази публикация е отговорност единствено на Европейски център за правата на ромите и партньорите по проект „Разпознаване и противодействие на онлайн слово на омраза срещу роми, докладване и правна защита, водено от доброволци“ и не отразява непременно становището на Европейския съюз.

Според последните проучвания почти 90% от съдържанието в социалните мрежи, свързано с ромите, е негативно. Най-често срещаната тема е за „циганската престъпност“ или представянето на ромите като социален проблем. Всичко това е предпоставка за ескалация на расизъм и дискриминация спрямо ромите.

- Ако смятате, че изказвания, направени под формата на публикация или коментар в социалните медии като „циганите на сапун“ или „мизерни мангали“ са опасни за мира в страната...

- Ако изказвания от рода на „циганска сган“ или „резани боклуци“ Ви обиждат или се чувствате унижени, когато Ви определят като „мангали“...

- Считате, че изразите „да мрат в кофите – циганите скапани“ или „циганите не заслужават да живеят“ са опасни за Вас, за семейството Ви или общността...

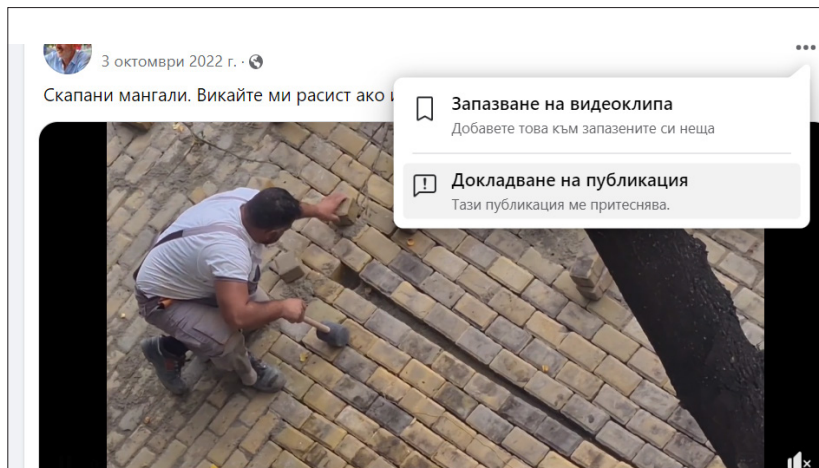
- Ако мислите, че споменаването на етническата принадлежност на заподозрян/извършител на конкретно престъпление, без това да е от съществено значение за смисъла на информацията, допринасят за негативния образ на ромите и водят до дискриминация, **МОЖЕТЕ ДА РЕАГИРАТЕ!**

КАК МОЖЕМ ДА ПРОТИВОДЕЙСТВАМЕ НА ОМРАЗНАТА РЕЧ?

Можете да продиводействате, като подадете сигнал или жалба до институциите, които са ангажирани с този проблем или просто да подадете доклад до компанията, собственик на социалната медия, за омразна реч. Разбира се, можете да направите и двете.

ДОКЛАДВАНЕ ДО ФЕСЕБООК:

Можете да сигнализирате Facebook за нарушаване на стандартите на общността (СО). Те служат като ръководство за комуникация във Facebook, поставят рамки на стандартите за общуване в общността, като дават възможност съдържание, което е в нарушение,

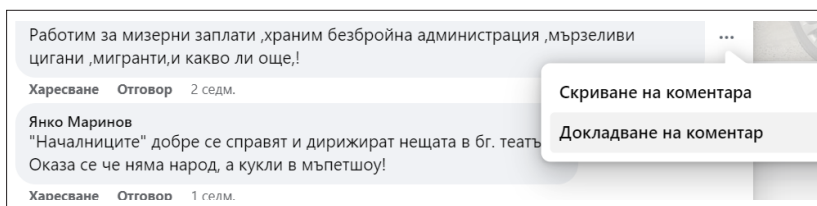

Снимка 1

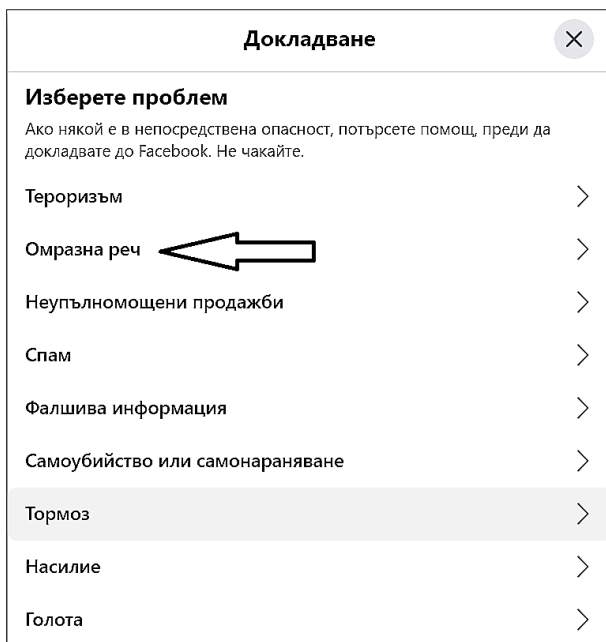
да бъде заличено, или съответно потребителят да бъде блокиран.

Конкретни стъпки:

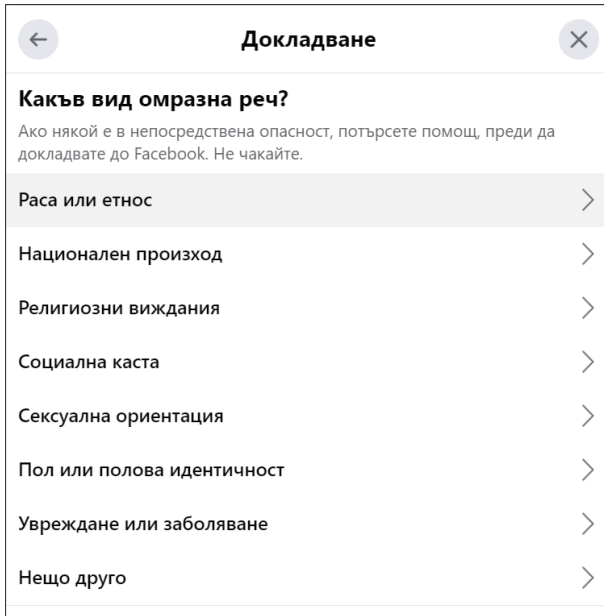
Когато забележите съдържание, което следва да бъде докладвано, кликнете върху трите точки вдясно от съдържанието. Изберете „Докладване на публикация“ (Снимка 1) или „Докладване на коментар“ (Снимка 2), в случай че докладвате коментар.

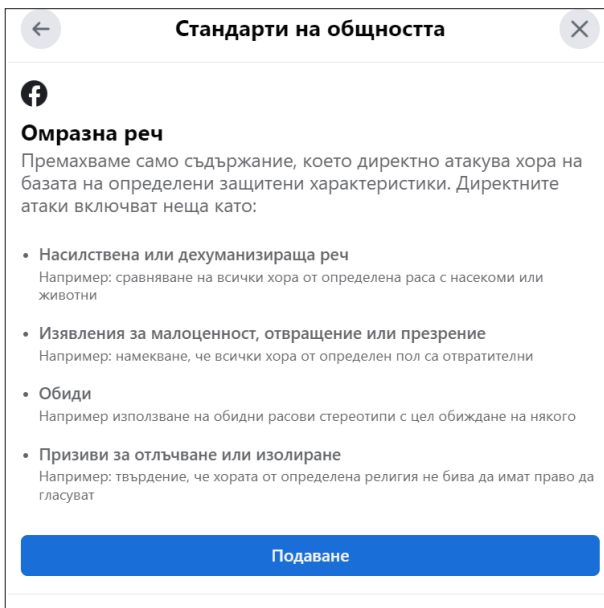
Снимка 2

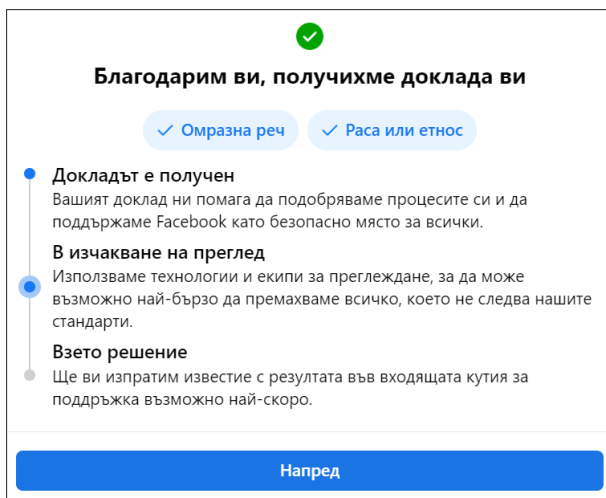
За проблем посочете „Омразна реч“ (Снимка 3).

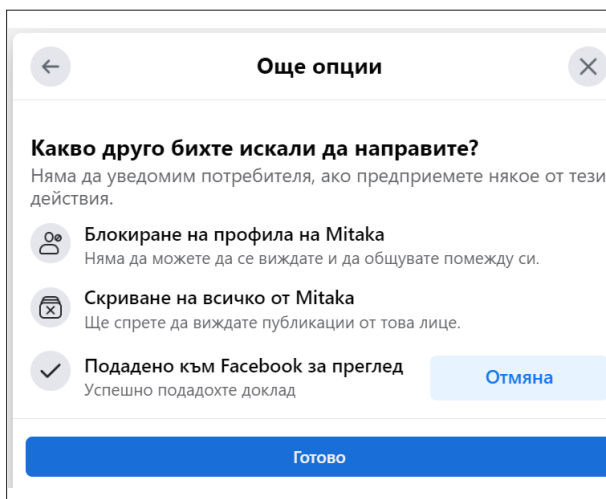
След това, на въпроса „Какъв вид омразна реч докладвате?“ посочете „Раса или етнос“ “ (Снимка 4).

След това кликнете върху „Подаване“ (Снимка 5)

Накрая
кликнете
върху
„Напред“
(Снимка 6)

И „Готово“
(Снимка 7)

ЛЕСНО Е! След това очаквайте Facebook да Ви уведоми дали ще премахне конкретната публикация или коментар. Докладването е конфиденциално! Потребителят, публикувал съдържанието или коментара, няма да разбере кой е подателят на доклад срещу неговата публикация или коментар.

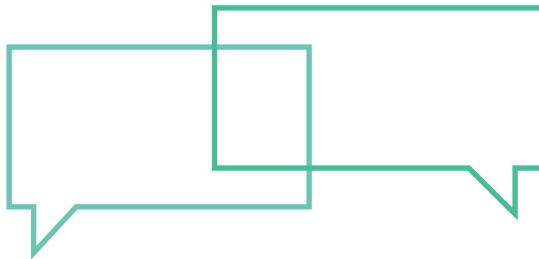
СИГНАЛ ИЛИ ЖАЛБА ДО ОТГОВОРНИТЕ ИНСТИТУЦИИ

КАКВА Е РАЗЛИКАТА МЕЖДУ СИГНАЛ И ЖАЛБА?

- ЖАЛБА се подава, когато сте пряко засегнати и/или когато обидата е насочена лично към вас.
- СИГНАЛ можете да подадете, когато конкретното изказването е насочено срещу голяма част от обществото, отделна етническа група, в случая ромска общност, но от това Вие сте се почувствали засегнати.

КОИ СА ОСНОВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ, АНГАЖИРАНИ С ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ОМРАЗНАТА РЕЧ?

- ПРОКУРАТУРА
- КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ
- КОМИСИЯ ПО ЖУРНАЛИСТИЧЕСКА ЕТИКА

ЖАЛБА/СИГНАЛ ДО ПРОКУРАТУРАТА

Езикът на омразата се счита престъпление по чл. 162 на действащия Наказателен кодекс.

НАКАЗАТЕЛЕН КОДЕКС

Чл. 162. (1) Който чрез слово, печат или други средства за масова информация, чрез електронни информационни системи или по друг начин проповядва или подбужда към дискриминация, насилие или омраза, основани на раса, народност или етническа принадлежност, се наказва с лишаване от свобода от една до четири години и с глоба от пет хиляди до десет хиляди лева, както и с обществено порицание.

Българският Наказателен кодекс познава две основни форми на враждебно слово – проповядване и подбуждане.

Проповядването е „винаги действие, което представлява публичен акт на убеждаване на неопределен кръг трети лица в някаква идея”.

Подбуждането представлява действие, което цели да склони другото към формиране на дискриминационно или враждебно отношение или отношение на омраза срещу лице или група от хора,

обединени от обща национална, расова, религиозна или политическа принадлежност.

ПРИ КАКВИ СЛУЧАИ НА ОМРАЗНО СЛОВО МОГА ДА СИГНАЛИЗИРАМ ПРОКУРАТУРАТА?

Ако чуete призови като „*всички цигани заслужават да умрат*“ или други от такъв характер, които имат за цел да убедят кръг от лица в идея, свързана с действие срещу ромската общност или тези изказвания представляват склоняване на другиго към формиране на дискриминационно или враждебно отношение, или отношение на омразата срещу ромите, можете да подадете сигнал до районния прокурор по местопровършване на престъплението.

КАКВО ТРЯБВА ДА СЪДЪРЖА СИГНАЛЪТ/ЖАЛБАТА ДО ПРОКУРАТУРАТА?

- Сигналът/жалбата трябва да бъдат адресирани до Районна прокуратура по местоизвършване на престъплението.
- Трите имена на подателя
- Адрес за призоваване и телефон за контакт
- ЕГН
- Изложение на оплакването
- Доказателства, ако прилагате такива. Препоръчително е да посочите линк към публикацията, ако изказването е направено онлайн. Може да приложите и копие от публикацията или скрийншот. Също така, като доказателство можете да посочите точните думи, които считате, че проповядват или подбуждат към дискриминация, насилие или омраза към ромите.
- Подпис

Добре е жалбата да е в писмена форма.

Съобщението до Прокуратурата трябва да бъде подписано.

СИГНАЛ/ЖАЛБА ДО КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

В Закона за защита от дискриминация липсва дефиниция за омразно слово. Комисията за защита от дискриминация (КЗД) може да се сигнализира за **тормоз** или **подбуждане към дискриминация**.

Комисията за защита от дискриминация разглежда **тормоза** по следният начин:

“Тормозът е всяко нежелано поведение на основата на защитените признаци, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат **накърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, принизяваща, унизителна, обидна или застрашителна среда.**“

(§ 1, т.1 от Допълнителните разпоредби на Закон за защита от дискриминация)

Можете да се обърнете към КЗД и за **подбуждане към дискриминация**:

Подбуждане към дискриминация представлява „**пряко и умишлено насърчаване, даване на указание, оказване на натиск или склоняване към извършване на дискриминация**“.

(§ 1, т.5 от Допълнителните разпоредби на Закон за защита от дискриминация)

ПРИ КАКВИ СЛУЧАИ НА ОМРАЗНО СЛОВО МОГА ДА СИГНАЛИЗИРАМ КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ?

Можете да сигнализирате КЗД за омразна реч, когато в публично изказване, направено по телевизия, радио, вестник, социални медии или други средства за масова информация са използвани унизителни думи по отношение на ромския етнос, които Ви обиждат, накърняват достойнството Ви или считате, че създават застрашителна среда за ромската общност. Също така, можете да подадете жалба или сигнал, когато направените изказвания подбуждат или склоняват към дискриминация чрез пряко и умишлено насърчаване или даване на указания за това. Възможно е в една жалба да посочите и двете специфични форми на дискриминация - тормоз и подбуждане към дискриминация, ако смятате, че има основания за това.

Примери от Решение № 283/22.08.2014 по Преписка № 126/2013 г. на Първи заседателен състав на Комисия за защита от дискриминация:

„Ромите/циганите/ не си плащат данъците, не дават нищо на държавата, само цицат и мародействат....“ , „Това са едни паразити, които където и да отидат по света, унищожават всички и всичко по пътя си“, „... ще си купя патроните сам и оръжието и ще ги избия до крак“, „...смажете им главите, какво ги чакате тези мръсни изроди...“

Можете да сигнализирате при случаи, в които нарочно се споменава произхода на човек, извършил престъпление, например **Решение на Комисия за защита от дискриминация № 326 / 09.06.2022 г. „Страшен екшън в Карлово! Цигани пребиха и ограбиха...”** – това заглавие е тормоз според горе-посоченото Решение.

КАКВО ТРЯБВА ДА СЪДЪРЖА СИГНАЛЪТ/ЖАЛБАТА ДО КЗД

- Жалбата или сигналът трябва да са адресирани до Председателя на КЗД.
- Трите имена на подателя, адреса му и телефонния му номер за връзка.
- Когато жалбата или сигналът се подават от юридическо лице, се посочват седалище и адрес на управление на юридическото лице.
- Изложение на Вашето оплакване - Опишете какво Ви е накарало да се почувствате засегнати. Ако достойнството Ви е накърнено от изрази, направени в медиите, посочете коя е медията, кое е предаването и в кой ден и час е излъчено/отпечатано. Ако е относно публикация в социална медия, приложете за доказателство копие от публикацията/скрийншот.
- Изложения на исканията към КЗД.
- Подпис.

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ СИГНАЛА/ЖАЛБАТА

- Пълномощно, ако се подават от пълномощник.
- Декларация от жалбоподателя или лицето, подател на сигнала, че към момента на подаване на жалбата или сигнала до КЗД, няма заведено съдебно дело със същия предмет между същите страни.

Декларацията можете да изтеглите оттук: <https://kzd-nondiscrimination.com>

- Когато се подава от юридическо лице - представят се решение за регистрация и удостоверение за актуално състояние.
- Документи и книжа в подкрепа на жалбата или сигнала, а когато не са оригинали - заверени копия от подателя с текст: „Вярно с оригинала”
- Доказателства, ако се прилагат такива. За доказателства можете да посочите линк към публикацията, предаването, коментарите, в които са направени изказванията, причинили Ви тормоз. Като доказателство можете да посочите точните думи, които са накърнили достойнството Ви, както и копие от публикацията/скрийншот.

**Адрес за сигнал/жалба до КЗД:
гр. София 1125, бул. „Драган Цанков” №35**

Можете да потърсите съдействие и от **Регионалния представител на КЗД**. Информация за тях можете да намерите на следния интернет адрес:

<https://www.kzd-nondiscrimination.com/layout/index.php/kontakti/2017-01-09-13-36-08>

КОМИСИЯ ПО ЖУРНАЛИСТИЧЕСКА ЕТИКА

Нарушаването на Етичния кодекс на българските медии е нарушение на Закона за радиото и телевизията (ЗРТ - съгласно чл.76, ал. 2).

Текстове от Етичния кодекс на българските медии, които забраняват на медиите да публикуват материали, подбуждащи към дискриминация и да посочват етноса в публикации, ако тези факти нямат съществено значение за смисъла на информацията:

2.5. Дискриминация

2.5.1. Като уважаваме правото на всеки да живее в сигурност и безопасност, няма да публикуваме материали, подбуждащи или насърчаващи омраза, насилие и всякаква форма на дискриминация.

2.5.2. Няма да посочваме расовата, религиозната, етническата принадлежност, сексуалната ориентация, умственото или физическото състояние, ако тези факти нямат съществено значение за смисъла на информацията.

Комисията по журналистическа етика приема за разглеждане жалби срещу публикации във вестници, списания, информационни агенции, интернет сайтове

или други периодични издания, съответно срещу предавания, разпространени в радио- или телевизионни програми, когато жалбата има за предмет установяване на нарушение на Етичния кодекс на българските медии.

Жалба може да се отправи в срок не по-късно от два месеца след датата на публикацията, съответно предаването.

Жалбите са в писмен вид и трябва да съдържат:

1. Трите имена на жалбоподателя.
2. Адрес (пощенски адрес / ел. поща) и телефон за връзка.
3. Място и дата на подаване.
4. Наименование на медията (вестник, списание, радиооператор, телевизионен оператор, информационна агенция, интернет сайт) и заглавие на публикацията/име на предаването.
5. Дата на публикацията/дата и час на предаването.
6. Предмет на жалбата:
  - 6.1 Кой текст от Етичния кодекс е нарушен според жалбоподателя;
  - 6.2 Как е засегнат личният интерес на жалбоподателя;
  - 6.3 Конкретно искане към Комисията.

Когато жалбата е насочена срещу печатна медия, интернет сайт или информационна агенция, към жалбата се прилага копие от публикацията, от което да е видно името на медията, датата, респективно часът на публикацията/излъчването.

Има три начина, по които можете да изпратите Вашата жалба до Комисията по журналистическа етика:

E-mail: mediaethicbg@gmail.com

По пощата на адрес:

гр. София, 1463, пл. „България”, № 1,
НДК - Административна сграда, ет. 15, офис № 2

Необходимо е в адресното пространство да изпишете „За АБРО“.

Електронно **чрез сайта** на следния адрес:

<https://mediaethics-bg.org>

Ако имате необходимост от консултация, може да ни потърсите на:

ел. поща: equal_opportunities@abv.bg

